



Ideell energi

för värdefull natur nära dig!



Naturskyddsföreningen
Södermanland

Förord

Vi kan påverka! I Södermanland har Naturskyddsföreningen omkring 5000 medlemmar. Här finns åtta kretsar/lokalföreningar som på en rad olika sätt påverkar utvecklingen i kommunerna. Vi driver många långsiktiga frågor såsom skyddet av vår närnatur, frågor som alltför ofta värderas för lågt i den kommunala planeringen. Föreningen är även verksam i regionala frågor, på länsnivå, för att påverka även där.

I den här skriften får du överblick över Naturskyddsföreningens verksamhet i kretsar och länsförbund i Södermanland. Du kan också läsa om hur den ideella naturvården var med och förhindrade en storskalig exploatering av Sörmlands största insjö Båven på 1970-talet, ett av de viktiga resultat som föreningen har bidragit till.

Läs den här skriften! Är du redan medlem kan du ta åt dig av alla goda resultat och insatser. Om du vill bli medlem, och ge mer kraft åt vårt fortsatta arbete för din närnatur, kan du enkelt bli det genom att ringa 08-702 65 00, eller bli medlem via www.naturskyddsforeningen.se

Karl-Axel Reimer
Ordf i Naturskyddsföreningen
i Södermanlands län

Om skriften. Naturskyddsföreningen i Södermanlands län har sammanställt den här skriften. Alla lokalföreningar har deltagit med information om sin verksamhet.

Finansierad med ekonomiskt stöd från
Naturskyddsföreningens riksorganisation

2010 Redaktör & illustration: Karl-Axel Reimer
Foto: Håkan Elmqvist, Lennart Hellqvist, Annelie Karlsson
samt andra medlemmar från kretsarna i Södermanland.
Grafisk formgivning: Stina Bernström, 0707-78 45 50



Innehåll

Förord	2	Vi argumenterar för hållbar utveckling	12
Naturskyddsföreningen	5	Naturskyddsföreningen påverkar politiker, regionalt och kommunalt, för en hållbar utveckling.	
Naturskyddsföreningens viktigaste arbetsområden är klimat, hav, skog, miljögifter och jordbruk. Miljömärkningen Bra Miljöval är ett av de miljöarbeten som Naturskyddsföreningen driver för att få konsumenter att göra miljömedvetna val.		Medlemmarna – vår kärnenergi	14
		Våra uppmärksamma medlemmar är avgörande för föreningens framgångar.	
Båven engagerar	6	Avveckla inte naturen	15
Naturskyddsföreningen arbetar sedan 1970-talet för skyddet av Båven, Sörmlands största insjö. Du vinner på det!		Fler och fler förstår värdet av natur och den nytta det kan ha på människors hälsa.	
Båvens framtid	8	Stränder – en ändlig resurs	15
Naturskyddsföreningen fortsätter att värna om Båven bland annat genom att visa beslutsfattare vilken fantastisk resurs Båven är.		Naturskyddsföreningen värnar om strändernas skydd för ett rikt friluftsliv.	
Fältstationen Rördrommen	10	Om länsförbundet	16
En fältstation i Sörmland, nära Eskilstuna. Här kan du uppleva natur och även övernatta.		Naturskyddsföreningen i Södermanlands län driver frågor på länsnivå för hållbar utveckling.	
Handla Miljövänligt	10	Kretsarna i Sörmland	18
Använder du din konsumentmakt för en friskare och renare miljö?		Beskrivning av de åtta kretsarna som påverkar politiker i Sörmlands alla kommuner.	
Kampanjskogar	11	Naturskyddsföreningen Daga-Gnesta 18 Naturskyddsföreningen Eskilstuna 18 Naturskyddsföreningen Flen 20 Naturskyddsföreningen Katrineholm 20 Naturskyddsföreningen Strängnäs 21 Naturskyddsföreningen Södra Sörmland 21 Naturskyddsföreningen Trosabygden 22 Naturskyddsföreningen Vingåker 22	
Läs om Naturskyddsföreningens tanke med kampanjskogar. Känner du till skogar som bör bli kampanjskogar?			



Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen är en ideell miljöorganisation med kraft att förändra. Vi sprider kunskap, kartlägger miljöhot, skapar lösningar samt påverkar politiker och myndigheter såväl nationellt som internationellt.

»» Naturskyddsföreningen
samarbetar med över 50
miljöorganisationer över
hela världen««

Klimat, hav, skog, miljögifter och jordbruk är våra viktigaste arbetsområden. Vi står dessutom bakom världens tuffaste miljömärkning, Bra Miljöval. Den är en del i vårt arbete med att utveckla bra verktyg för miljömedvetna konsumentval. Under demokratiska former arbetar vi regionalt i 24 länsförbund och lokalt i 270 kommunkretsar. Det högsta beslutande organet är riksstämman, som äger rum vartannat år. Stämman utser en styrelse, som leder riksföreningens arbete. Till sin hjälp har styrelsen ett kansli med cirka 60 anställda, och kontor i Stockholm och Göteborg.

Ser till att det verkligen händer något!

Vi står bland annat bakom miljömärkningen Bra Miljöval som idag finns på tvätt- och diskmedel, textilier, papper, med mera. Vi har bidragit till att säl, havsörn och pilgrimsfalk inte längre är utrotningshotade i Sverige och att värdefulla naturområden har bevarats. Klimatförändringarna är ett globalt problem och behöver i slutändan en global lösning, men Sverige bör gå i täten redan nu. Vi arbetar för en ambitiösare klimatpolitik och en miljövänligare trafik- och energipolitik i Sverige och inom EU. Vi värnar om den biologiska mångfalden och arbetar för att stoppa förorening, övergödning, förgiftningen av Östersjön och mycket annat.

Sätter press på politikerna

Naturskyddsföreningen är sedan decennier Sveriges mest inflytelserika miljöorganisation och har idag cirka 180 000 medlemmar.

Vi sätter press på politiker, jagar miljöbovar, påverkar lagstiftning, informerar - bland annat via egna tidskrifter, böcker och pressmaterial - och arrangerar seminarier, debatter och konferenser.

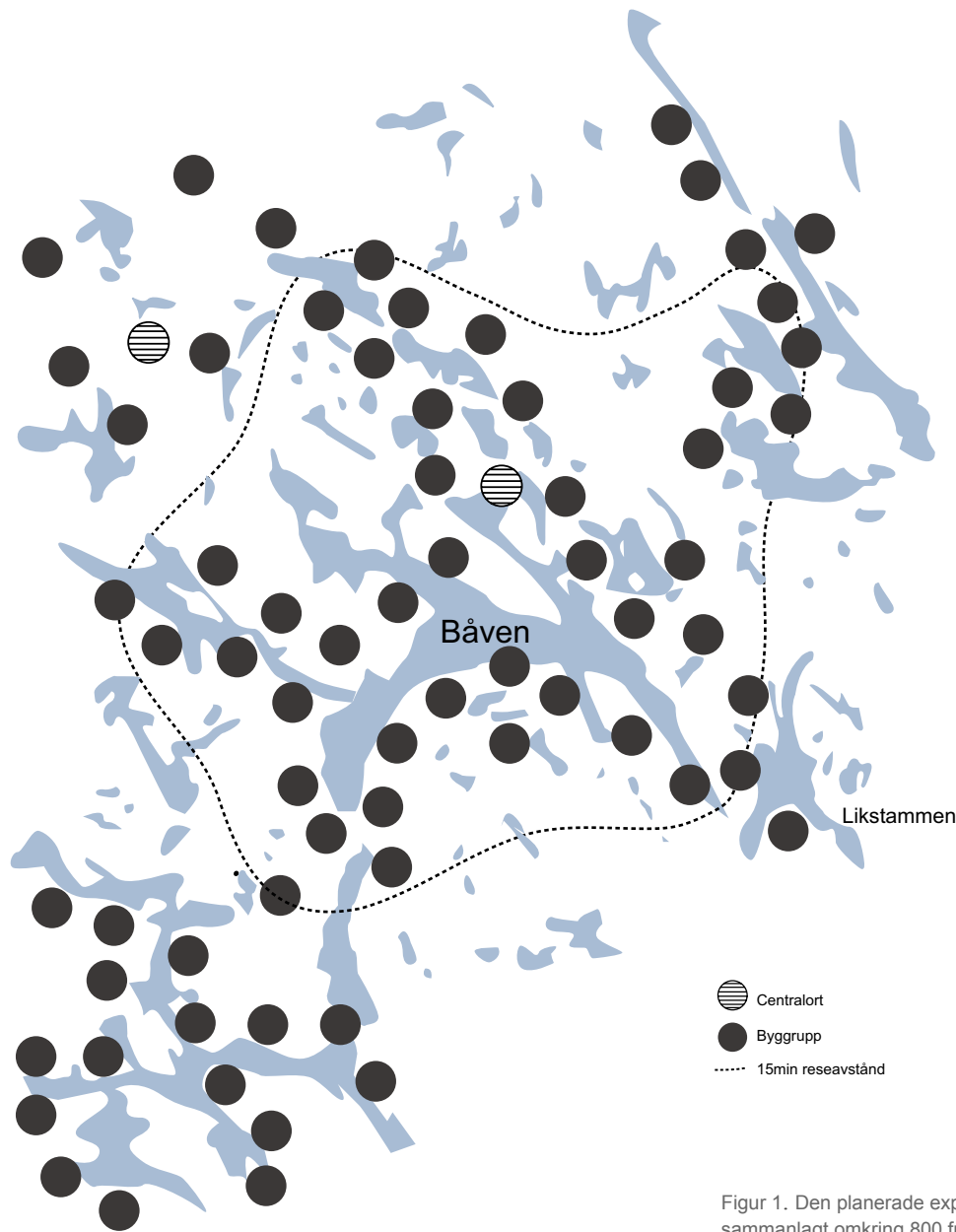
Miljöproblemen känner inga gränser.

Naturskyddsföreningen samarbetar med över 50 miljöorganisationer över hela världen. Inom den europeiska gemenskapen verkar vi på olika sätt för en miljövänlig EU-politik. I Europa är arbetet bland annat inriktat på att lösa problem med luftföroreningar och förorening. För att förbättra miljön i Östersjön samarbetar vi sedan 1990 med miljöorganisationerna runt Östersjön i nätverket Coalition Clean Baltic (CCB), som tillkom på vårt initiativ.



Båven engagerar

Stora värden i Båvens vildmark kunde ha gått förlorade. På 1970-80 talet kämpade många ideellt naturengagerade för att bevara Båvens vildmark. Starka intressen från Stockholm ville göra en storskalig etablering av fritidshus över hela Båven. Tack vare ideella naturvårdare är Båven fortfarande i stora delar en fantastisk vildmark.



Figur 1. Den planerade exploateringen av Båven, sammanlagt omkring 800 fritidshus, samt ett nytt vägnät.

» Hur mycket tål naturen och hur mycket *skall* naturen tåla? «

Under 1970-talet och en bit in på 1980-talet var nästan alla naturvårdsaktiva i Sörmland engagerade i Båven. Det berodde på de storskaliga exploateringsplaner för fritidshusområden som hade lagts fram. Skulle Båvens vildmark omvandlas till en region med fritidshusområden, nya vägnät och en ny centralort, det var frågan. Stora populationer av fiskgjuse och storlom har sin häckningsplats i Båven och friluftsvärderna håller här mycket hög klass.

Stockholms stad stod för planerna

Det var Stockholms stad som hade satt samman en exploateringsplan för fritidsbebyggelse i Sörmland, planer för exploatering av ”det sjörika inlandet”. Kommunerna uppvaktades och det politiska intresset väcktes. I förslaget fanns även ett omfattande vägnät, med broar över hela sjön, inritat. En särskild centralort planerades. Varje cirkel på den skiss som presenterades innebar exploatering av ett visst antal tomter, sammantaget 800 stycken. Figur 1 visar den exploateringsskiss som lades fram.

Naturintresserade gick samman

Naturintresserade sörmlänningar slog sig samman och bildade Båvengruppen. Gruppen engagerade i stort sett alla naturintresserade, medlemmar i Naturskyddsföreningen såväl som jägare och andra enskilda som ville värna Båven och förhindra den planerade exploateringen. Gerd Isaksson från Daga-Gnesta blev den som förde gruppens talan. Diskussionerna var tuffa med anledning av Båven i dagspressen och vid många av de möten som hölls.

Båvenplanen togs fram

Trycket från naturvårdshåll på politikerna blev hårt och till slut gick kommunerna med på att låta utarbeta den första versionen av Båvenplanen, den blev färdig 1982. Båvenplanen togs fram av en docent vid Linköpings Universitet. En central fråga som docenten ställde inför arbetet med att ta fram planen var: Hur mycket tål naturen och hur mycket skall naturen tåla? Utgångspunkten för Båvenplanen blev alltså bedömningar av vad Båven skulle tåla på lång sikt. Detta kanske uppfattas som självklart idag, men vid den här tiden var det unikt. Båvenplanen satte avtryck på andra håll i landet och blev en förebild, i det närmaste normgivande, som planeringsmodell.

Stopp för nybyggnation

Naturskyddsföreningens aktiva medlemmar spelade en central roll genom att leverera inventeringsresultat och andra underlag till Båvenplanen, om flora, fauna, geologi mm. Ornitologerna från Eskilstuna var väldigt aktiva i denna process. Den färdiga Båvenplanen innebar att endast ett fåtal hus skulle få byggas runt Båven, alltså i princip stopp för nybyggnation. Gerd Isaksson fick motta Svenska Dagbladets bragdmedalj samt även Svenska Naturskyddsföreningens förtjänsttecken för sina insatser.

Båvenplanen ansågs för restriktiv

Efter det att Båvenplanen antagits av de berörda kommunerna blev det lugnt bland naturvårdarna. Den restriktiva Båvenplanen kom dock med tiden att betraktas som ”en död hand” över området. Kraven restes på en översyn av planen, vilket även blev fallet. Senare antogs en reviderad plan för Båven. I den reviderade planen möjliggjordes viss bebyggelseetablering, men då på en helt annan nivå än den ursprungliga inriktningen.

Båven i Södermanland



Båven ligger centralt i Södermanlands län. Det finns höga natur- och friluftsvärden i Båvenområdet.



Båvens vatten är i vissa områden drickbart, här provsmakas det av Staffan Karlsson och Greger Nordlöv, naturvårdsenheten vid Länsstyrelsen i Södermanlands län samt Uno Andersson, tillsynsman vid Båven.

Båvens framtid

Även på 2000-talet är den ideella naturvården aktiv för att bibehålla Båvens värden. Idag handlar det dock om andra hot än storskalig etablering av fritidshusområden, som på 1970-talet. Ett successivt växande friluftsliv som tillåts ske utan styrning kan leda till att naturvärden påverkas negativt, vi kan få problem med nedskräpning eller störning vid häckningsplatser för fiskgjuse.

Det har blivit allt enklare att resa inom Europa och Nordens vildmark ligger inom räckhåll. Ett scenario med växande strömmar av naturturister från Europa är inte svårt att föreställa sig. Om vi tar Båven som exempel på naturområde, så ligger det inom nära räckhåll från Skavsta/Nyköping och det är högst rimligt att anta vi kommer att möta allt fler turister som vill vistas i den Sörmländska vildmarken. Det gäller att här förekomma och minska risken för störningar.

Naturskyddsföreningen i Södermanland vill främja naturturism och friluftsliv på Båvens villkor. Vi tror att samverkan mellan myndigheter, markägare och den ideella naturvården behöver utvecklas och bli mer aktiv för att värna Båvens framtid. Sommaren 2007 arrangerade vi därför en utflykt på Båven där landshövdingen med tjänstemän från Länsstyrelsen i Södermanland samt politiker och tjänstemän från de berörda kommunerna Nyköping, Flen och Gnesta deltog. Vi visade upp vilken fantastisk resurs som Båven utgör. Under dagen berättade vi om de goda erfarenheter som finns vid sjön Åsnen i Småland där man framgångsrikt kombinerar turism och naturvård sedan många år. Alla deltagare var här överens om behovet av att utveckla samtalet om Båven och att det behövs samverkan. Ett exempel på naturskyddsföreningens agerande.

Dags för Naturum

Naturskyddsföreningen i Flen startade 1988 en naturutställning om Båven, den ingår som en del i det kulturhistoriska museet Malmahed, Malmköping. Naturskyddsföreningen tycker att utställningen om naturen i Båven med omgivningarna förtjänar en bättre exponering. Föreningen har därför skrivit till Flens kommun och föreslagit att ett naturum/naturcentrum lämpligen kan anläggas i Sparreholm, nära Båven. Flens kommun har ställt sig positiv till denna idé och undersöker förutsättningarna.



Mal, storlom och fiskgjuse - tre karaktärsarter vid Båven

Fältstationen Rördrommen

Fältstationen har fått sitt namn tack vare läget vid Sörfjärden som är ett av Europas kärnområden för rördrom. I området har Lars Broberg bedrivit inventeringsarbete sedan 1945. Rördrommen administreras av Eskilstuna Naturskyddsförening. Sörfjärden blev februari 2002 skyddad av FN. Fältstationen har öppet alla röda dagar i almanackan från mars tom oktober mellan 9 och 15 om inget annat anges. Aktiviteter ordnas även på andra dagar och tider. På stationen kan man fika för en ringa penning och övernatta om så önskas. Verksamheten utvecklas hela tiden med nya upplevelser.

Så här bildades Fältstationen Rördrommen

Fältstationen bildades genom det så kallade Sörfjärdsprojektet, som startade 1992. Syftet var att förena naturvård, markägarnas önskemål och Länsstyrelsens regelverk för Natur i Odlingslandskapet (NOLA). Eskilstuna kommun höll med arbetskraft, då man ansåg, att det var meningsfulla jobb för arbetslösa. Som motprestation krävde man allt flisris för värmeverket. Naturvårdens organisationer fick en förmedlande och nytänkande roll. En framgångsfaktor var, att vi hade bättre tid än Länsstyrelsen. Vi kunde noggrannare analysera varje gårds unika marker i fråga om både biologisk mångfald och emotionella värden. När berörda parter på gården noga tänkt igenom alla aspekter och bollat med oss, presenterades resultatet för Länsstyrelsen. Där insåg man, att markägaren tillsammans med naturvården gjort förberedelsearbetet och kunde därför vara litet generösare, eftersom man sparat tid.

Totalt cirka 110 hektar strandängar och sjönära hagmarker fördelat på 10 gårdar restaurerades under fem år. Stora naturvärden, som förlorats eller hotats genom Mälarens strikta reglering, återskapades och räddades. Dessa marker betas eller slåttras idag. Den sydliga gulärlan har här fått ett ”kärnområde” tack vare projektet. Första gården kom att fungera som ett demonstrationsobjekt för grannarna. En av dem var underentreprenör för vissa naturvårdsarbeten. Den första gården fick LRF:s och Sveriges Ornitologiska Förenings pris Guldspoven för sitt engagemang. En gårds ägare erbjöd spontant en mindre vandringsstig med utsiktsgator. Det ledde så småningom till att vi blev erbjudna att hyra det hus, som idag är fältstationen Rördrommen.

Samarbetsprojekt

Fältstationen Rördrommen är ett samarbetsprojekt mellan Naturskyddsföreningarna och de Ornitologiska klubbarna i Eskilstuna och Strängnäs samt Eskilstuna Biodlareförening.



Handla Miljövänligt



Väljer du miljömärkt och rättvisemärkt när du handlar? Köper din kommun miljömärkta produkter och ekologiska livsmedel? Väljer du cykel lokalt och tåg/buss vid längre resor?

Naturskyddsföreningen står bakom miljömärkningen Bra Miljöval. I Sörmland har föreningen genom åren gjort många aktiviteter för att främja en hållbar konsumtion. Välj i första hand produkter som är miljö- och rättvisemärkta! Etablerade miljömärken är Bra Miljöval, KRAV och Svanen. Om du väljer ett kaffe som är KRAV- och Rättvisemärkt så bidrar du till kaffeodling som ger minimala skador på miljön samt bidrar till social rättvisa, så att kaffebonden får lön för sitt arbete. För att en produkt ska få bära Bra Miljöval-märket måste den leva upp till de

krav som ställs i Naturskyddsföreningens kriterier. Kraven är hårda men inte omöjliga att nå. Med tiden skärps kraven och produkterna måste därmed successivt utvecklas och bli mindre skadliga för miljön för att behålla miljömärket. Bra Miljöval-märkningen gäller alltid en produkt, inte ett företag. En produkt är antingen en vara som till exempel papper och tvättmedel eller en tjänst som till exempel el, transporter och försäljning av livsmedel i butik.

Kampanjskogar i Sörmland

Vad säger kommunens översiktsplan om vikten av att skydda skog? Är de viktiga natur- och rekreationsområdena i din kommun skyddade?

Vi människor behöver natur för att utveckla och bibehålla en god hälsa. Att vistas i det gröna, eller bara att se natur genom ett fönster, har en positiv effekt på hälsan. Naturskyddsföreningen använder en metod som kallas kampanjskogar för att uppmärksamma viktiga skogsområden i vår närhet. En kampanjskog är en skog som föreningen anser behöver ett bättre skydd. Det kan vara att den har höga naturvärden, eller att friluftsvärderna är så höga att skogen borde ges ett långsiktigt skydd. Det är inte alltid som kommunernas rekreation- och naturvårdspla-

nering är tillräckligt tydlig. Viktiga skogsområden och annan natur riskerar kanske att bli exploaterade i nästa version av kommunens översiktsplan. Genom att uppmärksamma och utse skogsområden till kampanjskogar kan kanske riskerna för avveckling av betydelsefulla naturområden minskas. Ett exempel på en kampanjskog i Sörmland är Gorsingelund i Strängnäs. Kontakta naturskyddsföreningen om du har idéer om kampanjskogar.

Vi argumenterar för hållbar utveckling

Naturskyddsföreningen Södra Sörmland

Om behov av mer naturhänsyn i Nyköping. Kretsen har, under många år, aktivt följt och påverkat den kommunala planeringen i Nyköping och Oxelösunds kommuner. Många yttranden har formulerats genom åren.

Augusti 2008, om Detaljplan och exploatering av Brannebol 1:1 med flera, Nyköpings kommun.

Kretsen har följt kommunens planeringsprocess för Brannebol. Man konstaterar att det ursprungliga planförslaget med ett 90-tal hus minskats till ett 30-tal hus men också ”att kommunen inte tagit tillräckligt intryck av de synpunkter som har inkommit från ett flertal remissinstanser, gällande hänsynstagande till natur- och kulturmiljövärden, bland annat från länsstyrelsen.

Den huvudsakliga bristen med det nya förslaget är att den nu planerade bebyggelsen till stor del föreslås läggas på den mest värdefulla marken, dvs den artrika äng- och betesmarken som idag betas av nötkreatur tillhörande Lappetorps gård. Denna mark har ett mycket högt naturvärde, vilket kommunens planbeskrivning och miljökonsekvensbeskrivning också anger. Om denna mark utnyttjas till vägar och villatomter så försvinner det höga naturvärde som omtalas i planbeskrivningen. Detta är en paradox.”. Kretsen poängterar att kommunen drar en felaktig slutsats, nämligen att ”liknande miljöer” med ängs och betesmarker som exploateras genom detaljplanen finns rikligt i omgivningen. Dessutom anser naturskyddsföreningen att en nydragning av vägen i området är omotiverad.

Naturskyddsföreningen Trosabygden

Förkastar Trosa kommuns planering och beslut om förbifart Trosa. Naturskyddsföreningen Trosabygden - argumenterar för din närmatur. Naturskyddsföreningen vänder sig mot Trosa kommuns planer att anlägga Förbifart Trosa, mellan Ådavägen och Västerljungsvägen, utan att ens ha studerat och belyst alternativ till en ny väg. Kommunen vill stoppa in tiotals miljoner av eget kapital och klyva det

tätortsnära och viktiga natur- och rekreationsområdet med en ny väg som även kommer att korsa Trosaåns dalgång. Föreningen anser att alternativa lösningar och alla konsekvenser måste läggas på bordet innan man kan ta ett beslut om en ny väg. Avveckla inte så tanklöst den tätortsnära natur som framtidens trosabor så väl kommer att behöva.



Naturskyddsföreningen Strängnäs

Om behov av större hänsyn till klimataspekter och skyddet av stränderna för allmänheten. När kommunen tog fram fördjupad översiktsplan för Strängnäs stad tyckte kretsen att kommunen borde ta tillfället i akt och verkligen satsa på en klimatsmart samhällsutveckling. Att all planering på att förbättra arbetspendling med bil måste ersättas med motsvarande satsningar på kollektiva färdmedel.

Kretsen anser att den fortsatta planeringen av samhällets utbyggnad måste ta de allt kraftigare och återkommande varningarna om klimatförändringar på allvar. Kretsen ser inte att dessa frågor betonats tillräckligt i planerna.

Kretsen krävde också att fortsatt planering av strandnära boende måste upphöra. Stränderna är en ändlig resurs som alla bör ges tillgång till, även i framtiden.

Naturskyddsföreningen Eskilstuna

Aktiv i kommunens naturvårdsberedning. Föreningen deltar sedan många år i kommunens Natur- och vattenvårdsberedning. I beredningen behandlas program, detaljplaner och andra utvecklingsfrågor för kommunen i ett tidigt skede av planprocessen. Kretsen är mycket nöjd med detta samverkansorgan och den möjlighet som föreningen här får att delta i tidiga skeden av planprocesser. Att kunna påverka i det tidiga skedet sparar även kostnader åt samhället.



Naturskyddsföreningen Södermanlands län

Om mer långsiktig och konsekvent planering för hållbar utveckling. Länsförbundet agerar i regionala frågor och har bland annat argumenterat för dessa frågor.

Att Studsviksområdet inte kan tillåtas en utveckling som industriområde om det inte finns en detaljplan som gör det tillåtligt.

Att en skjutbana inte kan förläggas invid Likstammen, en

sjö med extremt höga natur- och friluftsvärden.

Att Båvenplanen skall respekteras för att inte utarma Båvenområdet genom kortsiktiga exploateringar såsom avstyckningar av tomter längs Båvens stränder.

Att hållbar tillväxt i Sörmland måste bygga på en långsiktigt hållbar förvaltning av naturresurser.



Medlemmarna – vår kärnenergi

Naturskyddsföreningens kärna är medlemmarna. Genom medlemmarnas förtroende och stöd kan föreningen aktivt påverka samhällsutvecklingen. Vi kan aktivt påverka politiker att ta hänsyn till din närnatur. Du som medlem kan också signalera till din lokala krets om du upptäcker en fråga där du tycker att naturskyddsföreningen måste engagera sig. Dina observationer och förslag är mycket viktiga för föreningen.

Tveka inte att ta kontakt!

Kontakta föreningen om du ser att lokala naturområden hotas av exploatering eller borde ges ett tydligare skydd. Det kan vara att kommunen i sin översiktsplanering inte tillräckligt tydligt pekar ut skyddsvärd natur eller att strandskyddsdispenser beviljas för frikostigt. Naturskyddsföreningen har juridiska möjligheter så till vida att vi kan överklaga vissa beslut. Beslut som vi kan överklaga är sådana som har fattats med stöd av Miljöbalken, såsom beslut om strandskyddsdispens är ett sådant exempel. Naturskyddsföreningen kan också överklaga kommunala detaljplaner. En förutsättning då är att föreningen aktivt har försökt påverka under hela

planprocessen och ändå inte vunnit gehör. Att överklaga beslut är en fråga om rättsäkerhet. Det är inte fult att överklaga. Ett beslut skall tåla att överklagas, annars är det fattat på felaktiga grunder.

När överklagar naturskyddsföreningen beslut?

Naturskyddsföreningen överklagar beslut som vi inte anser tar tillräcklig hänsyn till det rörliga friluftslivets intressen eller en god hushållning med naturresurserna.

»» Dina observationer och förslag är mycket viktiga för föreningen. ««

Avveckla inte naturen!

Har du hört kommentarerna om att naturreservat är en död hand över utvecklingen? Som tur är förstår allt fler att det är tvärtom. Att tillgång till natur är en mycket central faktor för en kommuns eller en stads utveckling. Naturen är avstressande och ger oss förutsättningar för återhämtning efter en dag i skolan eller på arbetet. Det räcker med en kort vistelse för att din kropp skall reagera positivt. Idag används även trädgårdsmiljöer för effektiv rehabilitering av människor. Naturområden måste finnas nära där

människor bor och vistas, då används de oftare och hälsovinsten blir större. Mot den bakgrunden är det välmotiverat att stadsplaneringen säkerställer tillgång till natur, ända ner på kvartersnivå.

Naturskyddsföreningen anser att tillgång till natur, i stort som smått, är en förutsättning för människornas och därmed samhällets utveckling. Att satsa på människors hälsa är lönsamt, det finns uppgifter som säger att en satsad krona på hälsa ger fyra kronor tillbaka.

Stränder en ändlig resurs!

Stränder är en ändlig resurs som i det längsta måste behållas oexploaterade för att tillgodose allmänhetens intressen. Exploatering av stränder, med bryggor eller andra privatiserande åtgärder, tär på en ändlig resurs som tillhör alla genom allemansrätten. Att vara försiktig med exploatering i vattennära lägen är också viktigt

med tanke på klimatförändringen och de risker som är förknippade med höjning av havsytan. Här måste vi vara med och påtala samhällets ansvar att förebygga framtida kostsamma problem och åtgärder kopplade till skred och översvämningar som följd av klimatförändringen.

Om länsförbundet – Naturskyddsföreningen i Södermanlands län



I början av 40-talet bildades i Nyköping, Naturvetenskapliga sällskapet av några naturvetenskapligt intresserade personer med överläkaren på Sankta Annas sjukhus, Otto Brundin, som initiativtagare. Sällskapet anslöts till Svenska Naturskyddsföreningen. Man anlidade olika experter för inventeringar och utredningar av fågelliv, flora, geologi, mm i Nyköpings omgivningar. Man tog också initiativet att bilda Hartsölunds, Valvaängs och Linuddens naturreservat samt Trutbådans och Hartsös fågelskyddsområden. 1953 kom nya statliga direktiv om naturskydd och sällskapet beslutade 1954 att bilda en länsorganisation med uppgift att tillvarata naturintressen. Namnet blev Södermanlands Läns naturvårdsför-

bund. Länshövding Bo Hammarskjöld valdes till ordförande och förbundet blev i stor utsträckning ett samarbetsorgan mellan länsstyrelsen och länets 30 kommuner som i sin tur utsåg ett eller två naturvårdsombud från varje socken. Under kommunreformen i början av 1970-talet ansåg de nya storkommunerna att Naturvårdsförbundet spelat ut sin roll och att kommunala nämnder och förvaltningar skulle handha miljö- och naturfrågorna. 1974 ombildades därför förbundet till en fristående förening med namnet Naturskyddsföreningen i Södermanlands län.

Naturskyddsföreningens länsförbund engagerar sig i övergripande frågor som rör Sörmland. I länsförbundets styrelse ingår nio ledamöter som är valda av årsstämman. Minst varannan månad träffas styrelsen för att hantera sina frågor, ofta en mycket omfattande dagordning med många olika ärenden. Ofta är det remisser från myndigheter som skall besvaras. Vi får ofta reservatsförslag, naturvårdsplaner, vattenplaner och liknande dokument för att lämna synpunkter. Länsförbundet arrangerar även konferenser för kretsarna i länet för att utveckla föreningens verksamhet. Då behandlas olika teman och utvecklingsfrågor som föreningen prioriterar. Vi har också regelbunden kontakt med riksorganisationen, då träffar vi även de andra länsförbunden i Sverige.

Exempel från länsförbundets verksamhet

Deltagit i samtal med länsstyrelsen om utformning av miljömål för Sörmland.

Arrangerat utbildning i skogsvård för aktiva medlemmar inom den ideella naturvården i Sörmland. För att öka samsynen på skogsvården och därmed bättre kunna verka för att den nya skogsstrategin för Sörmland efterlevs.

Arrangerat konferenser om Handla miljövänligt för att stötta föreningens kretsar.

Överklagar strandskyddsdispenser i de fall föreningen inte anser att miljöbalken har följts.

Arbetar kontinuerligt för att utveckla förvaltningen av Båven, Sörmlands största insjö.

Deltar i samtal rovdjursförvaltningen i Sörmland. Vi följer utvecklingen för rovdjuret i Sörmlands.

Genomför enkäter till Sörmlands politiker för att jämföra hur partierna tänker agera för hållbar utveckling i Sörmland.



Kretsarna i Sörmland

Utöver riksorganisationens verksamhet arbetar naturskyddsföreningen regionalt i 24 länsförbund och lokalt i 270 kommunkretsar. Här följer ett litet urval av kretsarnas verksamhet i Sörmland. Du når kretsarnas hemsidor via www.naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen Daga - Gnesta	Naturskyddsföreningen Eskilstuna
Vi arrangerar aktiviteter Varje vår, sommar och höst ordnar vi intressanta och trevliga programpunkter. Ibland blir det studiebesök, ibland föreläsningar eller exkursioner med någon kunnig guide. Det händer också att vi paddlar kanot eller vandrar i all enkelhet bara för att få njuta av naturen och för att matsäcken smakar så gott ute i skog och mark. Vi vårdar naturen Kretsen ägnar sig kontinuerligt åt ett antal naturvårdsprojekt i kommunen. Bland annat sköter vi om en äng vid Grindviks kvarn söder om Gnesta tätort och en blåsippbacke vid Vreten på sjön Klämningens norra sida. Vi delar årligen ut miljöpriset Sländan En årlig höjdpunkt är när vi varje vår delar ut föreningens miljöpris ”Sländan” till någon eller några som gjort en insats för ett framtida hållbart samhälle. Vi påverkar politiken Vi är remissinstans i naturskyddsärenden inom kommunen, vi tillfrågas ofta när tillstånd söks för exempelvis en skjutbana eller golfbana. Vi granskar också kommunens översiktsplan med miljöns bästa för ögonen. I slutet av 1980-talet arbetade kretsen hårt för att rädda de gamla ekarna i Doktorsparken, Gnesta. Kampen vann stöd hos dåvarande miljöminister Anna Lindh. Detta resulterade i att ålderdomshemmet ”Ekparken” byggdes några hundra meter bort på igenväxt åkermark. Vi syns i medierna Minst ett par gånger om året omskrivs vi i lokalpressen med våra aktiviteter och vårt miljöpris. Kretsen har omkring 400 medlemmar.	Inriktningen är främst på gröna frågor, främst sådana som hänger ihop med effekterna av samhällsplaneringen. Vi arbetar också med naturvårdsfrågor som både berör vår kommun och någon angränsande kommun. Vi bevakar lokala naturvårds- & miljöfrågor Det kan gälla hur mycket ekologiska textilier som finns i handeln i Eskilstuna, var det skall byggas vindkraftverk, hur klimatförändringarna påverkar miljön, hur man kan bygga hus på ett miljöriktigt sätt mm. Ett samverkansprojekt Det pågår ett samverkansprojekt mellan Naturskyddsföreningen Eskilstuna, Ornitologiska Klubben i Eskilstuna (OKE) och Sörmlandsentomologerna på uppdrag av Skogssällskapet. Syfte. Att visa på möjligheter att kombinera produktions-skogsbruk och naturvårdshänsyn i den sörmländska mellanbygden. Hedlandets Naturreservat blir åskådningsobjekt. Det ägs av Landstinget och förvaltas av Skogssällskapet. Åtgärderna i Hedlandet skall kunna fungera som demonstrationsobjekt för andra liknande marker. Medel. Genom fältstudier skapa en biologisk målbild som utgår från de naturgeografiska förutsättningarna. Tidsaspekten för den ekologiska målbilden är från en till flera omloppstider. Presentera en illustrerad skrift som klargör hur ovanstående målbild kan genomföras i skogsbruket både på Hedlandet och på andra liknande marker. Kontaktpersoner ENF: Olle Philipsson telefon 070-3402733, OKE: Leif Carlsson telefon 016/514181, Sörmlandsentomologerna: Ingemar Struwe telefon 016/141638 Inventeringar Mesta-Kolsta. På uppdrag av kommunen har föreningen inventerat detta tätortsnära område för att hitta lämplig dragning av en handikappvänlig stig i ett område med ålderdomlig karaktär. Vi har också föreslagit lämpliga platser för informationstavlor samt innehåll på dessa.



Kontaktperson: Mona Soneson telefon 016-14 99 57
Mosippor. På uppdrag av Länsstyrelsen har vi inventerat och GPS-satt förekomsten av mosippor i Eskilstuna kommun samt föreslagit och genomfört åtgärder för att bevara arten i kommunen.

Kontaktpersoner: Mona Soneson telefon 016-14 99 57, Olle Andersson telefon 016-940 03

Vi samverkar med andra aktörer Vi deltar i Eskilstuna kommuns Natur- och Vattenvårdsberedning. Beredningen inrättades 2007. Den består av politiker samt företrädare för Naturskyddsföreningen, Ornitologiska Klubben, Friluftsförbundet, LRF, Hembygdsrörelsen, Jägarna, Fritidsfiskarna och Yrkesfiskarna. Beredningen är ett forum där vi kan bevaka natur- och miljöintressen och påverka samhällsutvecklingen.

Kretsen bildades 1956 och har omkring 1 270 medlemmar

Naturskyddsföreningen Flen

Varje år erbjuds rikliga aktivitetsprogram för alla intresserade. Kretsen är engagerad i samhällsutvecklingen och har gjort flera uppmärksammade aktiviteter om Handla Miljövänligt. För att uppmärksamma skogarna i Flen har kretsen arbetat med en utställning kring skogens historia, ekonomi och natur. Även hotbilderna mot skogarna tas upp.

Naturcenter om Flens natur Ett av de större projekten som kretsen har genomfört är att skapa ett naturum på Muséet Malmahed i Malmköping. Huvudtema för utställningen är Båven, Malmaåsen, övriga naturreservat och allmänna miljöfrågor. Invigningen skedde 1988, utställningen uppfyllde då Naturvårdsverkets krav för att kallas Naturum. Numera kallas det för Naturcenter.

Ut i det gröna Kretsen har anlagt en promenadslinga i Trumslagaraskogen i Malmköping. Slingan är framkomlig för barnvagnar och rullatorer. Den är en av kretsens åtgärder för att stimulera människor att ge sig ut i naturen. På Plevnahöjden vid skidbacken har föreningen anlagt en grillplats. För barn har kretsen ordnat särskilda aktiviteter, en av dem kallas ”Natur i strandkanten”. Ett annat härligt exempel på utflykt är ”Blommor och nattsångare vid Flensån”, en nattlig vandring med visning av nattdoftande blommor, nattfjärilar, fladdermöss och nattsjungande fåglar. Kretsen har också tillsammans med Lajvspelare ordnat en väsenvandring där bland andra Näcken, troll och en gast lät sig synas och inte minst höras.

Temaaktiviteter Under den senaste tiden kretsen alltmer börjat samla sina aktiviteter i teman. Tidigare har det varit rovdjur och aktuellt just nu är geologi. Under ett tema ryms både föreläsningar, utflykter, familjedagar och exkursioner.

Kretsen bildades 1957 och har omkring 360 medlemmar.

Naturskyddsföreningen Katrineholm

Slätterängen Lisstorp Kretsen har restaurerat slätterängen Lisstorp i Björkvik. Ett ca 1 ha stort område, som varit slätter- och betesmark men därefter fått växa igen kraftigt. Uppmärksammades i länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering. Kretsen tog sig an området (med markägarens medgivande och positiva inställning) 1992, och började röja området från träd, sly m.m. samt bedriva slätter. Efter flera års arbete är nu ängen mycket artrik. Området har dessutom förklarats som Natura 2000-område och länsstyrelsen stödjer kretsens arbete ekonomiskt. I högsommartid är ängen ett blomsterparadis med riklig blomning av daldockor, orkidéer, darrgräs och jungfrulin m.m. Ett mycket framgångsrikt arbete med andra ord.

Näsnarinventeringen Kretsen inventerade under 2002 och 2003 naturvärdena i området kring sjöarna Näsna- ren och Lilla Näsna- ren i Katrineholm. Inventeringen visade att det finns höga naturvärden i sjöarnas omgivningar. Kretsen skrev därför tillsammans med Naturskyddsföreningen i Vingåker, till länsstyrelsen med en vädjan om att områdena ges ändamålsenligt skydd. Arbetet engagerade många medlemmar och gav ökad kunskap såväl hos medlemmarna som om områdets naturvärden. Tyvärr har länsstyrelsen ännu inte fattat några särskilda beslut om skydd för områdena kring sjöarna.

Trevliga aktiviteter Kretsen erbjuder olika aktiviteter för den som är intresserad. Uggleutflykter på senvintern lockar många deltagare liksom filmvisningar t ex med naturfotografen Ingemar Lind.

Samverkan med andra aktörer Kretsen samverkar med Studieförbundet när det gäller arrangemang och studiecirklar. Sedan en tid tillbaka har vi också ett etablerat samarbete med Svenska Turistföreningens lokalavdelning. Samarbetet gäller såväl utflykter som inomhusaktiviteter, t ex filmvisning.

Påverkar vägprojektet Östra förbileden

Vägprojektet Östra förbileden – Katrineholm, berör det värdefulla området Långviksnäset, strax söder om Katrineholm. Kretsen försöker påverka så att vägen och bron får en annan sträckning över Forssjösjön för att rädda Långviksnäsets naturvärden. Det finns annars en påtaglig risk att området kan komma att skadas av vägbygget.

Ljungsnärjan - naturminne I samband med planeringen av bostadsbebyggelse intill Backasjön, uppmärksammade kretsen kommunen på förekomsten av Ljungsnärja och hävdade att området borde lämnas obebyggt. Detta för att spara Ljungsnärjan men också för att bevara ortsbornas tillgång till naturen kring sjön. Detta misslyckades på så sätt att området bebyggdes, men lyckades genom att området kring Ljungsnärjan förklarades som naturminne.

Kretsen har omkring 550 medlemmar.

Naturskyddsföreningen Strängnäs

Vi vill aktivt medverka till att vår natur bevaras och minska vår miljöpåverkan. Allt fler börjar bli medvetna om att de allvarliga klimatstörningarna beror på oss människor och vår livsstil.

Vi strävar efter ett uthålligt samhälle i balans med naturen och jordens resurser därför vill vi bevara den biologiska mångfalden.

Vi arbetar aktivt med natur- och miljöfrågor genom att medverka i plan- och byggfrågor, påverka politikerna i kommunen, ordna utflykter och studiebesök om natur och miljö, påverka hur olika naturområden sköts i kommunen, arbeta för att bevara arter och biologisk mångfald, medverka i studiecirkelverksamhet. För att nå våra mål har vi fyra permanenta arbetsgrupper:

Gorsingelund är en lövskogslund utanför Strängnäs. Resterna av den gamla gården finns kvar, men här finns också en nyuppförd raststuga. Strängnåskretsen har åtagit sig skötseln av Gorsingelund.

Strängnäs svampklubb. I klubben samlas svampintresserade för att arbeta med inventeringar, artbestämningar och utflykter.

Rördrommen. I den här arbetsgruppen ingår de som vill vara med vid skötseln av fåltstationen Rördrommen vid Sörfjärden. Vi samverkar här med Eskilstunakretsen och ornitologerna.

Tätortsnära skogar Gruppen arbetar för att främja tillgången till närmatur och områden för rekreation för Strängnäsborna.

Kretsen bildades 1956 och har omkring 770 medlemmar.

Naturskyddsföreningen Södra Sörmland

Granskar aktivt kommunens planering Kretsen är mycket aktiv när det gäller att granska och yttra sig över den kommunala planeringen. Detaljplaner och andra projekt är ofta under kretsens lupp och synpunkter för en mer hållbar samhällsplanering formuleras. Under 2009 yttrade sig kretsen över kommunens planer för Studsviksområdet.

Har tagit initiativ till naturreservat Kretsen har varit pådrivande för tre naturreservat: Hällets naturreservat (Nyköpings kommun), Timmermons naturreservat (Nyköpings kommun) och Femöre naturreservat (Oxelösunds kommun).

Tintomaravandring Vildmarksvandring i Tintomaras spår erbjuds årligen sedan många år. Rövarbergets sägenomspunna grottor, eldhärjade skogar och historiska kulturlämnningar i ödemarken är exempel på inslag i vandringen. Tintomaravandringen är ett samarrangemang med Frisksportarna.

Familjedag vid Stendörrens naturreservat

Familjedag vid Stendörren är ett annat exempel på återkommande programpunkt. Exempel på aktiviteter då den genomförs 2009: Undersöka mjukbotten och hårbotten, inreda ett akvarium, måla östersjömotiv med ledning, fågelskådning (ta med egen kikare), bygga nya bostäder till Stendörrens fåglar, prova på kajak, aktiviteter med scouterna, fiska abborre i havet och gå tipspromenad Familjedagen är ett samarrangemang med Studieförbundet, Naturum Stendörren och Fågelföreningen Tärnan, Scouterna, Kanotklubben m.fl.

Modevisning av ekologiska kläder Under 2008 gjorde kretsen en mycket uppmärksammat aktivitet för att uppmärksamma ekologiska kläder. Textilproduktion är traditionellt mycket kemikalieintensiv och en övergång till ekologiska produktionsmetoder är av central betydelse för en hållbar samhällsutveckling.

Ekologisk matfestival i Nyköping Över hundra personer åt ekologisk lunch lagad av Fredrik Hedlund, och handlade ekologisk mat av utställarna vid den Ekologiska matmässan som kretsen arrangerade i oktober 2009. Södermanlands Nyheter skrev om ”Ekologisk matmässan medstjärnglans”, ”Potatis från Stigtomta och en stjärnkock från kocklandslaget”. Mässan ägde rum på Hotell- och restaurangskolan i Nyköping. Evenemanget föregicks av tio månaders förberedelser.

Kretsen i sin nuvarande form, som en del av Svenska Naturskyddsföreningen, bildades 1981 och har omkring 1100 medlemmar.

Naturskyddsföreningen Trosabygden

Målsättningar för kretsen Att aktivt arbeta med att fortbilda kommunens invånare om närmatur och lokala samt globala miljöproblem genom ett varierat utbud av aktiviteter; utflykter, föreläsningar, kampanjer, artiklar i media mm.

Att aktivt bevaka kommunens arbete, planering och utveckling inom miljöområdet genom en bra kommunikation med tjänstemän och politiker. Vi deltar aktivt i remissläsningar av översiktsplan, detaljplaner mm och lämnar synpunkter där vi tycker det är relevant.

Vi försöker påverka kommunens planering

Under 2000-talet har kretsen engagerat sig allt mer i den lokala samhällsutvecklingen i Trosa kommun. Kommunens översiktsplan och detaljplaner har varit föremål för granskning av kretsen. Kretsen argumenterar för bättre hänsyn till naturvärden vid exploateringar i Trosa kommun. Dessutom vill man se att klimatfrågorna beaktas mer i kommunens fysiska planering.

Naturskyddsföreningen vänder sig mot Trosa kommuns planer att anlägga Förbifart Trosa, mellan Ådavägen och Västerljungsvägen, utan att ens ha studerat och belyst alternativ till en ny väg. Kommunen vill stoppa in tiotals miljoner av eget kapital och klyva det tätortsnära och viktiga natur- och rekreationsområdet med en ny väg som även kommer att korsa Trosaåns dalgång.

Våra aktiviteter Exkursioner och utflykter i skogen, till Askölaboratoriet och blomstervandringar är exempel på aktiviteter som får ut våra medlemmar och andra i naturen.

Kretsen har genomfört flera större arrangemang och aktiviteter för att få ut information på olika teman, här några exempel: Temat Kust och hav (2004). Kretsen tog emot Naturskyddsföreningens rikskampanj för Rädda Havets liv med stort arrangemang i Trosa hamn. Guidningar och familjeaktiviteter i

Vagnhärads och Trosa våtmarker. Ängsrestaurering på Kråmö (sedan 2003), Den lokala klimatkampanjen ”Cykla för klimatet” för att bidra till ökat medvetande om klimatproblematiken (2003)

Visning av filmen En obekväm sanning av Al Gore. Ett samarrangemang med Trosa kommun och Folkets husföreningen.

Kretsen bildades 1993 och har omkring 300 medlemmar.

Naturskyddsföreningen Vingåker

Har byggt tre fågeltorn i kommunen

Ett fågeltorn ligger där Nyköpingsån rinner ut i sjön Kolsnaren. Kolsnartornet invigdes 1995 och här kan man se sjöfågel om våarna. Här finns rördrom och under 2008 sågs här en citronärsla, en riktig raritet. På Visen på Vingåkersslätten ligger det andra fågeltornet. Här kan man studera gäss. Även storken kan komma på besök. Tredje tornet byggdes vid Vingåkers reningsverk när vassbäddarna och ett par dammar var färdiga. Bl.a. smådopping finns här.

Fjärilsinventering engagerar

Kretsen är delaktig i inventeringen av dagfjärilar som pågått i Sörmland de senaste åren. Ett projekt i samverkan mellan länsstyrelsen, entomologer med flera i Sörmland. Man har hittills hittat 67 arter av dagfjärilar i Vingåkers kommun.

Delger kunskaper om lokal natur

Inom kretsen finns mycket kunskap om lokal natur. Det är en viktig tillgång för kommunen och invånarna. Som exempel lämnade kretsen under 2009 information till Skogstyrelsen om vilka tätortsnära skogar (socialt viktiga) man anser finns i kommunen. Vidare har kretsen lämnat remissvar om vindkraften i Vingåkers kommun. Länets första vindkraftverk byggdes på Vingåkersslätten. Närmaturen är på många sätt viktig för samhället, inte minst för att den främjar folkhälsan Kretsen ordnar egna utflykter i närområdet samt är med som arrangör till aktiviteter tillsammans med Studieförbundet och Vingåkers bibliotek t.ex.

Kretsen bildades 1992 och har ca 190 medlemmar.

Bli Medlem!

Kontakta Naturskyddsföreningen på riksnivå
www.naturskyddsforeningen.se, 08 - 702 6500





Ideell energi En skrift om Naturskyddsföreningens verksamhet i Södermanland. I åtta lokala kretsar och ett länsförbund arbetar vi för att värna natur nära dig och för en hållbar utveckling. Här kan du ta del av det vi gör i din hemkommun och läsa om annat som naturskyddsföreningen står för.

Medlem i Naturskyddsföreningen Du gör en viktig insats för miljön genom att bli medlem i Naturskyddsföreningen. Tillsammans har föreningen över 180 000 medlemmar politikernas uppmärksamhet. Ju fler vi är, desto mer kan vi göra. Som medlem i Naturskyddsföreningen bidrar du först och främst till det viktiga arbetet för natur och miljö, men du får dessutom fina förmåner! www.naturskyddsforeningen.se, 08-702 65 00

Naturlänkar i Södermanland www.sormlandsornitologerna.se,
www.sormlandsentomologerna.se, www.rordrommen.nu



Naturskyddsföreningen
Södermanland